

TARN TK polgaş
Profes Töp cöwyleli-
nin organy

„Şyn“ solunga pizideriniñ erttee:
Xuuwunda pizidicilerge:
1 celda . . . 5 a.— 3 ajdan kudu
6 ajda . . . 3 a.— pizidişkin
3 ajda . . . 1 a.—80 albas

Solun pizider cerler: Töp xarızaa kontoru, oon
kadee salawrlar polgaş postacclarga pizider.
Alban polgaş yletpyr cerleringe
1 celda . . . 8 akşa
6 ajda . . . 5 akşa
„Şyn“ solun redaksızyn adrezi: Kızıł-xooraj,
Revolus şoly. Şetinkin kudumcuu paşyn № 2.

1936 cıldın
ijyl 25 xynynde
Suboda № 57 (558)

Uluq-xem kozuunun t ö w y
Şagaan-aryq-xoorajga sigen ke-
zeriniñ tyr surguulu 86 kizi
turguzar plannıq turgan polza.
6 ajnıñ 3 xynynden egelep 74
kizi cıqlır surguuldaan. Po 74
kizi xarız-ıqda cıqlır keläen,
uıruk-suıruk keep turgan. Olar-
nıñ öörenip turgan cyuly polza,
sigen kezer maşına, oon xamık
xer-xerekseli, tıwaş, xadır can-
nır taptaar, sıptaar polgaş sigen
şaaalgaznıñ tugajı.

Uk öörenikcilerni şılgaş kör-
ge ekki polgannar:

1. Uluq-lopsan 16. Seden
2. Pazyr-manaj 17. Taptaa
3. Cemaan 18. Paldan
4. Sat 19. Oppur-ool
5. Padı-menge 20. Tykken-ool
6. M. Picce-ool 21. P. Lopsan
7. Occur-ool 22. Syvyr-ool
8. Norbu 23. Şiriin
9. Xyler-ool 24. Padırgı
10. Şaqzal 25. Öşky-saar
11. Picce-ool 26. Totkan-ool
12. Syrynmej 27. Xavaa
13. Koncar 28. Canzan
14. Takraj-ool 29. Ondar-ool
15. Sedij-ool 30. Naadın

Po ystynde ajytkan eşter pol-
za, sigen kezer ırigattarnı paş-
tar şdaar tep temdeqlettingen
eşter polur tur. Pygy surguul-
dun niitti tynneli polza: 30 kizi
ekki, 28 kizi ortumak, 13 kizi
adak polgannar.

TAJYLBAR: Po 13 kizi pol-
za, 6 ajnıñ 20 cede pergende
kelgeş, adık ööregileen.

Moon ıñaj 3 kizi şuut turgun-
naj pergen. Po ulustu todargaj-
laarga: Cöen-xemcik kozuun-
nıñ Cajlaq-alaak sumuzu Nyr-

zet-cap, Uluq-xem kozuunun
Şagaan-aryq sumuzu № 7 arvan
Enik, myn kozuunun Caattı-
xooraj sumuzu Cenyk-ool—polur
polza, kandyq-taa cıldagaan cok-
ka şuut-la turgunnaj pergen tur-
lar.

Po yş kizi polza, surguuldun
tözebile akşaznıñ 80 akş 75
kır-ty cır algas coj pargan. Uk
surguuldun ergeleer cerinden, po
3 kiziniñ cır algan akşaznıñ tor-
toaan töletirip alar-pile tus-tus
kozuunnarın-ce şilcitken.

Po surguuldun ööregeni cur-
umnuq polgaş azıktıq azıldı
paza kılır turgannar. Cyl tize:
surguuldun ergeleer kiziden angı
2 targa polgaş oon kudu erge-
liq 10 picce targalarlıq turga-
nıñ xaraazı-pile koncuq cur-
umnuq öörenip eriken. Xana sol-
unıñ ajda 5 udaa yndyrge.

Uk surguuldar öörenip turgan
şagynıñ xozunda janız pyry sol-
un iletkeliderni tınnar öörenip
eriken polgaş en ılangıja eşter
Tamdyq-cap, Tawaş, Tırtıj-ool,
oon-taa öske eşter 3-4 udaa ilet-
kel kılır turda, uk surguuldar
koncuq pajrlar ööregenner.

Myn suguuldar pir Uluq-xyn-
de ekki tura-pile Şagaan-aryqda
kozkooptun uluq skladyñ xen-
dir-pile cıskır pergenner. Sur-
guuldar azıldar perween polza,
kozkooptu ceri 250 akşa-pile kıl-
dyr tur polza.

6 ajnıñ 13-tyñ tynezinde Ul-
uq-xem tazır yjerleeş, waazanıñ
xamık skladyñ suq algas paar
caskanıñ, paza-la pistiñ surguul-
dar koncuq erestii-pile 100 kul-
aş xire cerge 21 toon şajnı cyk-

ter tazır pergen. Pir ewes xele-
zileen polza, 50 akşa polur tur-
gan.

Uk surguuldun öörenip eriken
şnary ekki polza-tıa, 86 kizi
teeninge am-taa 13 kizi cetpejin
pargan, moon cıldagaan polza,
camdyk kozuunnarın sum-lar
surguuldun kuyssedip corutpajın
pargan. Po koncuq cetpes pol-
gan polgaş uk ajytkan 86 kizi
6 ajnıñ 1-de şıptu cedip kelgen
polza, moon-taa artıtk eres po-
or-ijik.

İndıq cybe töleede, moon
songaar nam, cazaktıñ ajttışky-
nı, en ılangıja respubliktyñ işti-
ge 3.294.000 puut sigen pelet-
ker algan turar tep sorulga pol-
za, koncuq uluq lozun polur
tur.

Mıncangas pistin sigen kezer
kaadrların po sorulganı ka-
zan-taa utpas xerek.

TAR-nıñ xamaarşpas pot-er-
gezin rızdarınga, oon pydyr-
yky kuysterin xeqzydyr coru-
darınga polgaş kışkyn arattı-
ennıñ amıdral pajdalyñ ulam-na
sajzıradınga azı-agıjnyñ kol
adıry—mal azılyn telgeredip saj-
zıradınga xamıktıñ murnun-
da-la kol cugula negettinip turar
cyul polza, maldıñ cemizi sigen-
ni toldur peletker alır coruk
polur. İndıqnyñ töleezinde, po
cılın sigen peletkelin tyrgen ek-
ki kuyssedip alarınga oran curt-
kun arattar polgaş pistin ka-
adrların eres soruun salır po-
or tep idegedim.

Şagaan aryqda sigen kezer
tyr surguul ergelekci
Lopsan-seren.

TAR-nıñ 15 cıl polganıñ Uluq pajrın tavarıştyr ko-
zuunnarın camdyk arattar polgaş xamık organizastar meen
adınny tamcıştyr, ıñdında TAR-nıñ pygy namınga koncuq
ıñak pajr cedirgenin pajrlar xyleep alıñ.

TAR-nıñ 15 cıl polgan ojun tavarıştyr namga revolustuq
pajr cedirip, moon ıñaj azı agıjnyñ, kulturnıñ xyezın mo-
on artıtk corudar-pis, TAR-nıñ tuskaj togunnaarın erestiq
kamgalaar-pis tep ol pajr cedirgen eşter polgaş organizastar
tangıraqlar pajr cedirgen koncuq ööryp köryp, ol tan-
ğraan arat con cugaa cok kuyssedip poor tep paj tar
olur-men.

Pottar-pile kadı TAR-nıñ 15 cıl polgan ööryşkylyq paj r-
ıñ erttirir teeş, meni Uluq-xem kozuunun Tus taqı sumu-
zunun arattar. Kızıl-xoorajnyñ „Yrezin“ tep polgımy kel tep
turganıñ koncuq ööreeş, şöleen cok polganıñ xaraazı-pile
parır şdaavanıñ koncuq xomudadıñ.

Ol organizastarın calaanıñ koncuq pajrlaş, podunarnıñ
xamık azılynarın moon songaar moon artıtk corudup, caa-
caa azı agıj, kulturnıñ cedıışkinnerin cedip alır poor-sler
tep idegep, Slerge tapkır pajr cedirip olur-men eşter!

Slernin Toka.

Xaraal aldyn uurgajnyñ pygy azı cılın, alban xaakcıl-
ar 1936 cılda öske aldyn uurgajların margıldaaga kıjğır-
gan-pis. Ol kıjğırğyştı pistin kol ajytkan cyulyvys polza:
TAR 15 cıl ojunda kizi sanında solunnuq polur-pis teen pol-
zubussa, azı cılın, alban xaakcıt 218 sannıq kizi 269 kezek
cagılgalyq-pis. Uk margıldaaga moon ıñaj ajytkan cyulderi
bisti paza po ışkaş kuyssedir-pis.

Profes uyrynın targazı LOPSAN.
Sekreteri TIBII

REDAKSİDAN: Öske aldyn uurgajların cerleri Xara-
al aldyn uurgajnyñ kıjğırğyñ kancaar kuyssetkenin solun
tamcıştyr tarıj xarızlaa coguıur.

TAR 15 cıl ojunga ukıstıur solun cagılgazın cys xuu
azır kuyssetken Xaraal aldyn uurgajnyñ azı cılın, alban xa-
arlarınga redaksıdan pajr cedirer tur.

Cazak polgaş namdan Mal-cer
ministeriniñ azı cılınarın pa-
arınga 1936 cılda koncuq-la ul-
uq sorulgalarnı salır turar.

Mal azılynıñ produksuzın ke-
dyrer polgaş cuttun ajyly-pile
temissezir podalga-pile Mal-cer
ministeri cyq-le arattarnıñ örege-
zinge 54.000 toon sigen peletke-
dir. Po sorulga kuyssettininde
karacangı Mal-cer ministeriniñ
polgaş Kyrynenin k/a skladyñ
azı cılınar, kyrynenin po onza
taandırlagaznyñ onza cugula
xarızsalgalıq pajdalyñ pilip al-
ır polza am kuyssettinip polur.

Maldıñ xaldavırlıq aarız-pile
temissezir ajttırlıq paza-la kon-
cuq cugula, maldıñ aarız pa-
aş purungaar pilip alır arga-pile
onu paş udur medeqlep xem-
ceq alır coruk mal emcileriniñ
azı cılınarın pir tugaar cugu-
la sorulgaş. Arattarnıñ malıñ
azaalga xandırlagazı kancaar-taa
aa-cok özyr turar polgaş am po
yjede arattar malın emneer tug-
ajında xamnar polgaş ol janzy-
lıq öske idegeterni toovas ar-
pargan, ıncangas oontaj ıñ-pile
mal emcileriniñ azılynıñ xarız-
sa gıze ulam na ulgadır turar.

Pister po xyn arattarnıñ azı-
agıj talazı-pile negeldezın cogu-
ur öjynde xandırlıq perip turar-
pis tep xarızsalgalıq-pile xarız-
ılap şdaavas-pis. İncangas moon
tajlını-pile pister camdykta ol-
po sorulgaların kuyssedip ş-
davaıñ paar cyuyderibis par. İñ-
dyqnyñ töleede, eş Cyrmıt-tazı-
nyñ adı-pile turguskan ylegerliq
stanzıga, uk podunıñ paarında
salgan sorulgalarnı kuyssedip tu-
gajında koncuq xyndılyq-taa
polgaş xarızsalgalıq cyktelge
tyzır turar tur. Paza Mal-cer
ministeri ol azıldın tugajında
xamık pygy tuzanı peer uzur-
luq.

Kancangas teerge, arattarnıñ
azı-agıjnyñ ekki öörenip alarğa
cogıur öjynde cugula tuzanı pe-
eriniñ karacangı şın oruu ol
polur.

Pistiñ paarızısta salgan sorul-
ganı kuyssedirde karacangı pot-
tarızısta idepekeı bis polgaş xar-
ızsalgalıq öyleikeş, am ky-
yss dip polur-pis.

Pister mındıq janzylyq xarız-
ızsalgalıq azıldaar polzubussa,
TAR 20 cıl ojunda maldıñ pa-
azın 2 saja cedir östyer teen 8
tugaar Uluq xurıldın şitpirin
azır kuyssedip şdaar-pis tep re-
volusıuq cazak, namga tın adır
polur-pis. I. A. Bogocarof.

Uluq-xem kozuununda prof-
estin azı corudulgaş, erttem
kultur, eleen cedilgelıq sajzırap
turar, cyl teerge, kış azıldın
curumun rızıq kamgalap, onu
tolgandır massa connuñ kultur-
unıñ negeldezın kandyrlıq turar,
1935 cılda 20 kattap xana sol-
unu yndyrge, 1936 cıldın 7
ajnıñ 1-ge cedir şii—11, xana
solunıñ 9 kattap yndyrge.

1. Avgus ajnıñ 1-nin xynın
tavarıştyr, Kızıl-xoorajga sport-
cularnıñ kultur cızyñ corudar.
Onu organizastar paştar coru-
dar tugajında eşter Xövenmej
(targazı), Munzuk, Tolvaakkaj,
Aldın-ool, Bjakof olar xarızsal-
galıq.

Ortta sportun janız pyry mar-
gıldaazın corudar (po tugajı
tuskaj pizittingen).

Ustynde tomujlatkan komistar
peletkel azılyn amdgaaştan cor-
dup, kılır cyulderin xooraj kol-
ektiferiniñ iştinge organizastar
turguskaş, kajı kolektiften kan-
dyq cyul kılırın tus tus plannar
kılgaş, onu 7 ajnıñ 25-tin pet-
tinde Prof. töp cöwylelinge ekkep
padıladır.

2. Avgus 1-nin xynın erttirer

tugajında xoorajnyñ nam, areve,
profes, OKTE uyrleri, oon targa-
lar kılır cyulderin pottandırlıq,
pottar-pile kirzir polgaş poldu-
nar cyulderin amdgaaştan tus-
tuzunda kılır corudar. Ol azı-
ldı corudar komistarga en ekki
kırzıkcilerin ebiledep per-in taq-
zyr.

3. Avgus 1-nin xynın erttirer-
de, ystynde at kirgen organizas-
tarnıñ ol xynın peletkeliniñ tu-
gajında amdgaaştan corudar azı-
ldar:

1. Potlarıñ tus-tus azı al-
ban cerlerin lozun, tuktar-pile
şimilirin 1936 c. 7 a. 31-de ke-
zeekkiniñ 5 şakta tooskan turar
uzurluq.

2. Kolektifter avgus pıreege
tavarıştyr, xamık xana solunnar-

ın pyryn yndyrge turar.

3. Avgus pirniñ midingı polur
satta şelde indirni OKTE töp
vyrozundan şimilir.

4. Sattın iştikki öske similge-
zin PCT-nin canında OKTE uyry
şimilir.

5. Oon öske Kızıl-xoorajnyñ
iştinge kluptarnı oon ergelekci-
leri şimiler.

6. Avgus pirniñ xynın cısk-
kaalın ertteginin 9 şakta tus-tus
kolektifter Profes Töp cöwyleli-
niñ klubunıñ canınga şadaavaj-
nyñ cıqlır keep cıskaalğan tur-
arın carlaar. Uk xynde cıskaal
polgaş xynın programın tuskaj
xemceq toktadır, cıjğı satka
corudar tur.

Avgus pirni erttirer komistın
sekreteri Pak-kök.

Antıimperialistiq xynny tavarış-
tyr Kızıl-xoorajga po cıldın 8 aj-
nıñ 1-2 xynnerinde Profes Töp
cöwylelinden ergelep xoorajnyñ
sport cızyñ corudar.

Myn sport cızynga kirer cy-
ulder polza:

1. Hol pöwıy—er, xereezen komandı.
2. Put pöwıy.
3. Moge xyezı.
4. Cadaq carız.
5. Uzun, pedik cybe xalyr.
6. Paq kagar.
7. Granat oktaar.
8. Suqga eştir.
9. Poo polgaş ca-sogun adar.
10. Lenin kudumcuzunga ca-
daq-terge-pile carız.

Oon angı şdaara polgaş ö-
ke ojunnar.

Ortta tiileen polgaş en ekki
cyulder kergysken kolektifter pol-
gaş tus-tus kizilerni şannaar.

Po sport cızynga anıjaktar
polgaş ılangıja kış-kulturcular
polza, po xynde par turar cyul-
deribisten angı pottarın en te-
ere yleger cizektiq cyulderin kerg-
yzer talazı-pile idepekleı kir-
zir koncuq cugula.

Xoorajnyñ hol, put pöwıyın-
un komandyların ergeleerleri
pottarın komandyların pelet-
kendirer.

Sportun janız-pyry pelykter-
inge kirzirin kyzeerler kandyq
cyul cybege kirzir polgaş kan-
dyq cyuldy kergyzer tugajında
podunıñ mestkomunga pyrytked-
ir, pir ewes mestkomu cok pol-

za, Profes Töp cöwylelinge pyryt-
kedir tur.

Mestkomnar polza, sportun kan-
dyq cyulderin peletker algan
polgaş kımnar cıny kuyssedip
tugajında cıskaar algan tanzyñ
7 ajnıñ 30 xynynden oraj ewes
Profes Töp cöwylelinge kiirer
uzurluq.

Komistar: Xövenmej, Bjakof.

Avgus ajnıñ pir caazynga tyn
xyn cok peletkengeş, ol xynge
ekki erestıq kış-kulturnı kerg-
gyzeeliner!

TAR 15 сыл болган ојунда республиканың 3 тугаар јармакказынын ertken тыннели

По сълън соок суq уjer поор
jarmarka peletkelinge perge cyyl-
der таварьскылаан. Songaartan
paraan сөөрттыр орук jarmarka
полurunun мунунда cyq-ле 10
хын артан турда азылтыган пол-
гаş camдык организастар екки
евес peletкeнгeн полза-таа, ет-
кен 2 тугаар jarmarkaga төмө-
леерге, по 3 тугаар jarmarkan-
ың peletkel, евилеи арттык екки,
cyзын-раазын paraannar мунун-
даазында хөj полган. Jarmar-
каның paraan саарылгазыны туну
461.348 акша cetken полгаş ет-
кен cылда полган 2 тугаар jarm-

arkadan 20,25 % aşkan.

Sadəq organizastarınñ xəj nuruuzu ertken jarmarkalarga ci-zeqlerge, sadənnıñ saarılgaзы ulgattergan polza, camdık organ-izastar plannap alğan saarılgaзын cedarıveen, cizeeleerge, kyr. kədəe aзы-агы sklady, kyr. spirt ceri, Mal-cer ministerinin ceri, kyrek-onomnar. Cyge ындəq polğanь teerge, po айткан organizastar-нын sadar paraаны par turbu-ce, jarmarkaga peletkengeni sula, co-гуur planь kyssedirin ekkі oraldaşpaan.

XOORXE-nin sadır albyşkyň

azly 4182 akşa cetken, murnun-
daazýndan eweş tur. Oon syl-
dagaany polza, po sylñ kyrek-
onomnar polgaş kolxostar mæny-
pile jarmarka yjezinde mal sat-
paan polgaş eriken kyzñ cut-
tawarýska, maldñ semirilgezi
pagaj, ýncaş ýrak-uzak cerge ar-
attar malñ syrýp coruuru perge,
paza syt cemizi eweş polgan
teleede, maldñ cemi sarcaq, ös-
ke-taa cybeni elbek ekkep şyda-
waan. Bndýq polza-taa, anç ar-
attar şyn-majýz, oon-taa öske
cybeni ekkep satkan.

Us-tъvъsъ evileli cangъs-taa cy-

ve sadır albaan, ro azyga sagbş
salganı sula polgan.

Тыва төр кооп, Малцермин, Ус-тывыс евилели полгаş Таq кил-дизинин тургускан телгеgeзи кон-цуq чараш сонургансыq ертикен. Cыл теerge, казак кезигыннери, SSRE ден келген аалчылар, ко-зуннандан келген телеелер полгаş өске хөj кондан мын телгеge-нин санал теptеринге концуq сон-ургансыq екки тур төр пизип турганныр.

Jarmarkaga kelgen connun niiti sanь ertken cыldaazьndan ev-ees polgan. Olarnьn sadьp al-

gan paraany xej polgas paraan
saarylgazy murnunda cыdarda
polgan 1-2 tugaar jarmarkalar-
dan elbek xej poop ertken.

Us-tıwıŝ ewileli tus cerge kıl-
gan Tıwanıñ ındezinnin xereq-
lel et-sewin eleen xej satkan. Ci-
zee: ılgıyr, orun ıjazy, pelen
eq. aptıra polgaŝ öske-taa. Xej
niittin cemnıiŝkinin po sıyl
murnundaazyndan arttyk ekki
xandırgı, nasional stolovaj pol-
gaŝ XOORXE-nin stolovaj arıñ-
ga xej connu cem-pile xandır-
ır şıdar turgan.

3 TUGAAR JARMARKAGA KELGEN CONNUN
SANb:

XVNNERI	tijl 7-de	8-te	9-ta	10-da	11-de	12-de	13-te	14-te	15-te	Şuqtu
1. Kelgen kızı	6200	5300	4137	3847	1120	1345	237	113	87	22386
2. Cyae sæert- typ satkan ter- geliq aattar sanı	210	285	173	57	18	23	5	2	4	777

Jarmarkom.

**TAR 15 cыл oјunda Profes tоp сөvyleli
ekki azyldaаn kolektifterni polgaş idep-
keјliq azylylarynъ şaңnaаn**

TAR Profes Ebişelderi, Tьva arat respublikin 15 sьl polgan Uluq rajeьngа tavarayьtyr, podunun turup kelgeninden peer cedip algan cedişkinnerin tynner kəwьy-şaan, oon iştinde en teere ekki azьlđaan, azьl-agьj, pydyrylge cerlerinde prof. yyrlerin polgaş podunun şugumunda azьldar turar azьbьn alban хаакьttarnь tus-tuzunda şannagьlaan.

I. Tuk-pile:

1. Transport kollektivi, sөөrtылge planың азыр кыысеткен полгаш ылангыжа ertкен кезин cutka удур мал cemi сөөрттырын ge ерестиң азылдаан, паза ро cазын тарылганьың ырезинин respu-бликке, coldak хуусsaa иштеңде cедишкиниң сөөрттыр перген пол-гаш коллектитин иштеңге култур massалық, спорт азылн екки co-рутканьыңа, Транпортта prof. ко-лективин—кызыл tuk-pile сannaан.

2. Хараал алдын уургаяннң коллективи, 1935 cылда атық алдын ывар планн толдуr кыысеткен полгаш 36 cылдын 1 айдан егел-ееш VI айнн 1-ге cedir 5 ај иштеңде планн 121,7% кыысет-кен. Куш-азылн ишикки curumun pьзытp—саан, massалық, хөј ниит-тилик азыдарн шьнарлық corut-каньыңа—кызыл tuk-pile сannaан.

3. Koptu aldyn uurgajynyn kolektivi, 1936 c. 1 ajdan egel-ees VI ajnyn 1-ge cedir alyq aldyn t'var planyn 164,4 % ky-ysse dip alab-saan, pottarynyn eki turazy-pile pir uluq kluptun kol turguzuq materialdaryn klyb almannga paza—klyzyl tuk-pile şannal pergen.

**Jarmarkanyn telgelge-
zin 13.701 kizi kergen**

Respublikтын 3 tugaar jarmar-
kazyнын telgelegzinge kelgen
connun sanь (ertenginin 11 шак-
tan kezeekkinin 7 шакка cedir)

7 айна 7-де	4223 клз
7 айна 8-те —	3279 "
7 айна 9-те —	4410 "
7 айна 10-да—	700 "
7 айна 11-де—	400 "
7 айна 12-де—	320 "
7 айна 13-те —	283 "
7 айна 14-те —	116 "
7 айна 15-те —	70 "
	<u>13.701</u>

4. Cөөн-хөмцөк козуунунда профес. организмд энгэж үлгэрлэгч азылдан турар. полгаш ылангъяа культур массалыг оюн шийн пазар спорт азылдан энгэж организмд, проф. өбөлгөдөдөн хөгжүүлэгч азылдан массалыг cookshuladyn tugajyнда сурттал азылдан цөдүүлэгчнээг чорутганга—кызыл тукпиле сэннаан.

**II. Sport xerekseli pol-
gaş eske-pile:**

1. Kyrtipograf kolektivi, pydyrylgenin san-xee planyn azbykkyssedip, paza yndezin kaadylarnyn peletkep, parlaganyn texniingetepşidip, pykkytar azyldy ekki corutkan polgaş uran cogaal, ojun şii, sport azyların ulygerliq corudup turarına—11 kizi keder put pəmvuynun edii, pir pəmvuy-pile paza kol-pile ojnaar pir pəmvykty cetkizi-pile kadş şannaan.

2. Elegeste „Toka“ kurekonomunun kolektivi, 36 cöldön caskı tarıǵa azylyñnıń planın azyr kyssetken polǵaş tarıǵan eves xıussaa işinde tarıp tooskan, kys azydın surumunın tugajında tanydylǵalyq azylyn ekki corutkanyǵa—taraa tarıp turar, eqpyleliq, kizilerliq, cernin pajdaly cıraan uluq curuk-pile şan-naan.

III. Aşka pile:

1. PTC-nin sekretleri eş Arap-
caa, podunun azylynyň arga tex-
niinge mergezip öörengen pol-
gaş pýzýq kaadyr poop tepsip,
onaaşkan azyly alwanly şyn-pile
kryssedip turarňy parým dalaaş
150 aşka-pile şannaan.

2. Eml aldyn uurgajlynyň azy-
synnar komitediniň targazy eş
Nazyn, podunyn onaşkan azy-
lyn, ol cer curtun pajdalynga
taaryştyr corudup, oon organizas
massalyq şynarlyn kedyrup, ekki
azyldap turarlyn kergeş ajda alyr
şalyň-pile (123 aşka-pile) san-
naap.

3. Uluq-xem kozuunnuñ prof. teleezi Eş Tuganç, ol azylyññ arga texniinge ekki eorengeñ polgaş ol kozuunnuñ azy-agy- ыңа podu-pile kirzip azyldar turar, oon-pile kadь solun azy- ыңа kirzip, podunun kyłgan azyldarñ solunga yrgylcy ilere- dip, ekki ylegeriliq azyldar tur- arñ kergeş 100 aşıka-pile şan- naan PTC-de Momuuzai.

1936 сыдын, 7 айын, 6-дан 15-ке cedir TAR-ны, Кызы-хоорайнга polgan Respubliktyn, 3 tugaar jarmarkazyn, saarygazy, tynneen curagaj san

Tus-tus sad'ol cerlerinin sad'olnyn saar'lgazyn moon adaanga kergyzerge polza: (aksa-pille)

Organizatslar adı	7 aj 6-da		7 aj 7-de		7 aj 8-te		7 aj 9-ta		7 aj 10-da		7 aj 11-de		7 aj 12-de		7 aj 13-te		7 aj 14-te		7 aj 15-te		Ş u p t u z u		Po kəttəşkəş şupluzu	
	Jarmark.	Xooraj	Jarmark.	Xooraj	Jarmark.	Xooraj	Jarmark.	Xooraj	Jarmark.	Xooraj	Jarmark.	Xooraj	Jarmark.	Xooraj	Jarmark.	Xooraj	Jarmark.	Xooraj	Jarmark.	Xooraj	Jarmark.	Xooraj		
1. XOORXE	—	—	42688-00	—	69723-00	—	43174-00	15854-20	1236-05	23436-00	142'62-01	21032-00	—	9507-00	24211-66	17071-00	8777-93	13236-00	267603-15	77597-85	—	—	345201-00	
2. Ue-tənsə entell	5000-00	—	6371-00	—	6375-00	—	4954-00	—	—	1901-00	—	1100-00	—	1848-00	—	558-00	—	1750-00	—	34104-00	—	—	34104-00	
a) ,Maj 1* tep artel	600-00	717-00	1841-00	654-00	1011-00	892-00	1000-00	1106-00	556-00	650-00	1131-00	450-00	771-00	250-00	770-00	180-00	770-00	634-00	6837-00	8001-00	—	—	14838-00	
b) ,Yrezn	—	—	3060-00	—	1150-00	—	400-00	—	—	150-00	—	250-00	—	65-00	—	27-00	—	3569-00	—	8821-00	—	—	8821-00	
c) ,Marek-ooldun sadbə	—	—	711-00	—	1060-00	—	500-00	—	—	400-00	—	135-00	—	102-00	—	264-00	—	107-00	—	3481-00	—	—	3481-00	
d) ,Kontler* tep artel	—	—	70-00	—	130-00	100-00	80-00	90-00	40-00	60-00	40-00	10-00	70-00	15-00	40-00	150-00	—	20-00	585-00	400-00	—	—	985-00	
e) ,Kolhəsc	—	—	700-00	—	663-00	—	390-00	—	—	340-00	—	397-00	—	236-00	—	189-00	—	—	3249-00	—	—	—	3249-00	
f) ,Oldup*	758-00	—	379-00	—	—	—	280-00	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	56-00	1473-00	—	—	—	1473-00	
g) Şeəlləmənd cəndər sadbə	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2071-00	—	—	—	2071-00	
UTE kəttəşkəş	6358-00	717-00	13132-00	654-00	10389-00	992-00	7604-00	1196-00	596-00	3501-00	1171-00	2342-00	841-00	2516-00	810-00	1368-00	770-00	5537-00	585-00	10472-00	—	—	69022-00	
3. Sov. xəmət. kom.	—	—	145-00	—	318-00	—	162-00	—	85-00	63-00	—	68-00	—	14-00	—	60-00	—	—	915-00	6000-00	—	—	6915-00	
4. Məlcəmin	—	—	366-00	—	129-00	—	161-00	—	54-00	50-00	—	1480-00	—	48-00	—	—	—	—	2288-00	—	—	—	2288-00	
5. Kyrspirt	—	—	300-00	—	710-00	—	300-00	—	270-00	160-00	—	210-00	—	210-00	—	145-00	—	70-00	2375-00	3500-00	—	—	5875-00	
6. Aptek	—	—	240-00	—	488-00	—	437-00	—	166-00	219-00	—	70-00	—	80-00	—	60-00	—	17-00	1777-00	—	—	—	1777-00	
7. Kara-pəzn ceri	—	—	2427-00	—	1905-00	—	1032-00	—	850-00	536-00	—	188-00	—	80-00	—	154-00	—	20-00	7192-00	—	—	—	7192-00	
8. Kyr. k-a. sklat	—	—	147-00	—	850-00	—	638-00	—	210-00	232-00	—	30-00	—	180-00	—	86-00	—	54-00	4427-00	—	—	—	4427-00	
9. Ana uruq kəmgəlal	—	—	50-00	—	50-00	—	50-00	—	50-00	50-00	—	50-00	—	—	—	—	—	—	300-00	—	—	—	300-00	
Po kəttəşkəş	—	—	4675-00	—	4450-00	—	3780-00	—	1685-00	1310-00	—	2096-00	—	612-00	—	505-00	—	161-00	9500-00	9274-00	9500-00	—	—	28774-00
0. Xuu sadəq	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	4288-00	—	—	—	—	4288-00	
1. Anattəmə səlkan cyylı	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	5584-00	—	—	—	—	5584-00	
2. Xolkəstər	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	4297-00	—	—	—	—	4297-00	
Şuptu kəttəşkəş	6358-00	717-00	60495-00	654-00	84562-00	992-00	54558-00	17050-20	44957-00	1832-05	15433-01	25470-00	841-00	12635-00	25021-66	18944-00	9547-93	23370-15	359596-15	97569-85	—	—	457166-00	
3. Sadəp ələşkən	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	4182-00	—	—	—	—	4182-00	
3 tug. jarmarkənən saəm-ləşkən	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
4 c. polğun 1 tug. jarmarka	6358-00	717-00	60495-00	654-00	84562-00	992-00	54558-00	17050-20	44957-00	1832-05	15433-01	25470-00	841-00	12635-00	25021-66	18944-00	9547-93	27552-15	363778-15	97569-85	—	—	461348-00	
5 c. polğun 2 tug. jarmarka	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	395251-00	
6 c. polğun 3 tug. jarmarka	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	383653-00	

КЫЗЫ-ХООРАЙНЫ ОГУУН САЈЗЫРАДЫР ТУГАЈЫНДА ХООРАЈ САГЫРГАЗЫНЫ

Tuzaal № 1

(1936 с. 7 а. 20 х.)

Мон-пиле Кызы-хоорайны курттаксы сонунга хоорай иштине хатаарыг хамык-ла улетпур пудурылгелиг азы-агь ор-ганизастарыга полга албан церлеринге Кызы-хоорайны Ле-нин кудумсузунун казаулыг огуун полга хоорай сапын саа кып турар огуун камгалаар полга септер турар тугајын тынпарты-шаан, хоорай сагыргазыны тузаар полза:

§ 1.

Lenin kudumcuzunун казаулыг огуун cadaу kizi кыла-таар цери-пиле каттай 7 хонук иштине 2-ден евеес евес sugarар турарын Хоорайны комунал килдизинге таузыр.

§ 2.

Lenin kudumcuzunун саа кып тооскан казаулыг огуун ам-таа кадрыг теледе, по сьдьн 7 ајын 20-нүн хунындан егеlee, 9 ајын 1-ге cedir 40 хонукта мун орук-пиле мал-малан полга ааттыг, тергелиг согуурун хогуур. По тугајын-да Lenin kudumcuzunга саада тургузарын хоорайны саа-даа ceringe таузыр.

§ 3.

Lenin kudumcuzunda турар харагань 7 хонук иштине 2-ден евеес евес sugarар полга ону техник талазы-пиле көө-гун, паза бјаг тарыг церлери казалаар алгын полга тарыг полза согуур бјагь по сьдьн 10 ајын 15-те 100% тарыг тооскан турарын—каттай-хаара Хоорайны комунал килдизинге таузыр.

§ 4.

Am yjede көрүп турарга, аар, ciik cыccaannapны хоорай кудумсу иштине өј хемceel, curum турум cок маннадыр турар полга оруктун аај, tedirin pilbes суу corgulaар colaac-сылар кая хөј. Moon songaar po cазьл cок cорукту top-to-раан cок кыгын Sovьtьtransporttun пaaштаар ceringe полга өске-таа aфto-cыccaannapы албан cerлеринге тыннадьр тур.

§ 5.

Lenin kudumcuzunун полга хоорай иштини огуун арыг-север тургузар полга picce septelgezin yrgylyc кып турар теледе, тuskaj kizi тургузарын хоорайны комунал килдизинге таузыр тур.

§ 6.

Moon songaar arat tymennin kulturaluq амьдгальн pa-гьmdalaа, Кызы-хоорайны толгандьр 15 kilomedir cernin иш-тинден кандьд-таа uluq-picce өл бјаг кеспес тер Cazak ce-rinden moon mурnnда aйттыкьн yngen турву-ce, ol aйттыкь-кьн амьдгаа cedir херек кьгьга екки pottanmajьн турар. Cizeeleerge, kьm pir kiziler kая туралыг cerinden кеспес тер хоруп каан өл саг бјагьг уреер, сыгар, кезер, мал-ма-ганьн paqlaar полга оон-таа өске cyuiderni кып турар. Uzuru мьндьд теледе, Кызы-хоорайны иштин, тагьн 7 хонук иштине 2 удаа хьнар ergip көрүп турарын хоорай саадазын-га таузыр.

§ 7.

Кызы-хоорайны курттаксы arat сонунун полга азыл-сн, албан хаакыларын кulturaluq амьдгальн хун pyryde өзүр турар теледе, moon songaar хоорайны арыг-север пайдальн ulam сајзырадыр тугајында хоорайны арваннар сагыргалары-га полга хоорай иштине хатаарыг хамык-ла азы-агь, ylet-пур pydyrylge cerleri паза албан cerleri ерестиг хемceel co-рударын тыннадьр тур.

§ 8.

Lenin kudumcuzunун казаулыг огуунун ији талазы-пиле cadaу ulus coruur турву-ce, camьк kiziler aаттыг, тергелиг, cadaу-tergelig суу corgulaар cyuylder елеен хөј көстүр турар тур. Moon songaar cadaу ulus coruur орук-пиле aаттыг, ter-гелиг, cadaу-tergelig kiziler corup полbas.

§ 9.

Po tuzaal carlaldь көре тура хоорай kudumcuzunун curumun yreer, хоруулуыг бјаг cyuyldy кезер, yreer полга cer-le po tuzaaldь тоовастары, cазьл cоктарны саадааныг сагырга curumun joзугаар 5-тен 50 акша cedir шидип турарын паза po tuzaaldь хьнар турарын хоорайны саадаазьнга тау-зыр тур.

Кызы-хоорай сагыргазыны таргазь K. NORBU.
Sekreter орну SAKTAK.

Бндьд урдыңек кезигуну соор poor

Cөөн-хемcик козуунунун Кы-зы-таг сумузунда namьд 17 тугаар уурунун кезигуны Таваа теерзи, арагалар алга арван тар-галарын calьыг, arattapны korgu-дуп сырттедир полга pir көерге, Саа-хөлдүг узунда, paазьнда хар, ulus-пиле aас-тыл, алгьс кьгьс, шо-содaa yндыryp coruur.

Мьндаа саа tus sumuga kizi, малдыг тань-пурыткелін ертирп турда, pir мунar aattan perip кө-ет теерге, aадьн perbejin, хьгьн арнь-паазь кьза pergen хорадар турган. Оон soonda уур таргазь

Tungar aйттырга, cap-саа алган namьд билет-пизин Tungarьн xojun-ce oktapka, „po cybener-ни альдэр, кезигуныг турbas-men“ теес, биледін oktapka, Ooгуонu өрү алз харак-кулak cок сидир-ле teen.
Po полза, nam кезигунын екки ylegeri-pe?—cок, конcuд паак пайдal тур. Namьн биледін хьндylebes, бјаг peer oktap, nam-дан ynejin tep турар yrdьnceк-peјni канcaар poor, namьн хьг-eeleпнден toгаан cььььза cogu-ur eves-pe. Taгьт-теј.

ТТК-нын kolektivi TAR15 сьл ојун таварьштыр ен idepкејлиг азылдаксыларын шааннаан

TAR-15 сьл полган төөгүлүг рај-гьн ојун таварьштыр Тьваньн төр коперативі, podunун төр cer-de турар азыл-снпагьн агазын-да ен теере тьва полга хатаат-ты азыл-снпагьн шааннаан moon адаанга көргьзере:

1. Mikutskijni 500 akша podu-pile.
2. Terkulofu 300 akша podu-pile.
3. Nasьroftu 300 akша podu-pile.
4. Cepotapofu 200 akша podu-pile.
5. Pestrekofu 250 akша podu-pile.
6. Xer. Lopsanmaан 150 akша-pile Cederge xalas tystandьr.
7. Sorokinni 150 akша-pile Cederge xalas tystandьr.
8. Bejkovans A. 150 akша-pile Cederge xalas tystandьr.
9. Deјdeјkinni M. 117 akша podu-pile шааннаан.
10. Sevruјkofu V. I. 100 akша podu-pile шааннаан.
11. Kamanь 99 akша podu-pile шааннаан.
12. Svatikofu F. V. 90 akша podu-pile шааннаан.
13. Petiroftu A. 90 akша podu-pile шааннаан.
14. Moxoftu M. I. 81 akша podu-pile шааннаан.
15. Barisofu G. 81 akша podu-pile шааннаан.
16. Grydimai G. 81 akша podu-pile шааннаан.

17. Sevastьjanofu K. 81 akша podu-pile шааннаан.
18. Syur-ooldu 70 akша podu-pile шааннаан.
19. Parьenmaан 50 akша podu-pile шааннаан.
20. Andreeftu I. 25 akша podu-pile шааннаан.

Устынде 20 kizini шааннаан pa-раан полга акшаын тьны kat-тышка 2949 акша полган.

Po естер moon songaar азыл-улам-на екки азылар, кооптун et-ekonomи ulam-на камгалаар, өске еш өөрунге yrgylyc le yл-ег-рин көргьзери cуг-ла тур.

Mьн sannal soonda, TAR 15 сьл полган ојун таварьштыр kel-gen Sovettin артистерин calap kel-ge, албан хаакы, азыл-снпагьн паза Uluq рајьрга келген теле-eleribiske olарьн конcuд solun, ерестиг екки ylegerig ојуннарьн, клубуска yндыryp көргьстывьс.

ТТК пaaштаар cerини
sekreteri Tolbaakkaj.

Teere malcьлар

Cөөн-хемcик козуунунун Теере-хая сумузунда po cьдьн 6 ајын 20-ге cedir мальн teere өстырген arattapны manaa ileredirge полза:

№	Teere malcьларын аттарь	Арван № №	35 с. paазь сапь	36 с. paазь сапь	Өскөн xuuzu
1	Purзuna	5	133	150	11,20 %
2	Oruspaj	4	43	60	14,00 %
3	Sарьд-ool	8	43	65	15,13 „
4	Jөм-шьrap	10	90	121	13,44 „
5	Kyderek	8	69	117	17,00 „
6	Шанmak	3	38	67	17,60 „

Po yстынде adь yngen ештер полза, мал азыл теес, саа yrgylyc-de oон казаа хараазьн. sigen-sirьidin хөј-хөј-пиле peletkep ал-ьндан teere malcьлар poop турар тур.

Өске соннар турар мальн con, teere malcьларга cedip ал-ь soruiganь салыг узурлуq.

Tokkur-ool.

Кезигун Coldak-саагьзын азыл екки

Cөөн-хемcик козуунунун Хо-рум-таг сумузунун Коош тере-те ARN-ьн 13 тугаар уурунун кезигуны Coldak-саагьзь полза, хамык азыл-агьн кьндан-таа арттык сајзырадыр турар. 35 cьлда 4 ga тараа тараан полза, po 36 cьлда 7 ga азыг парьк 8 ga xi-рени тараан. Cangьs cьл иштине тарьгазын pir kattap өстырген. Pir eves con pygyde ol xi-рени тарьгьр полза, тараага рајьгьр тур.

Азыл-агьн херекселін ар көерге: andазьн 1, илir 1, ша-ак 3, терге 3, сьт машиназь 1, тагарань машина 1, суу хемеzi 2 Kys polurga-la po хемелери-пиле Хемcик суун palьктааз ији cьс азыг акшаын ьнда-ла тьр ал-ьг. Cybe sugar полга олурар paзьнь 2.

Казаа-хараазьн көерге: өде-нин тагьнда уш uluq xerim каза-аль. Оон бјаг кьстаань кьд-ьн толгандьр паза херимнеп ал-ган 35 cьлда 75 paазь турган мальндан өqlengen оqlunga car-ьр pergen полза-таа, am 70 paазь par. Sigen кезер ceri 1 ga, am po cьлн 1000 пуут cedir кезер-мен tep олурар.

Оон бјаг po castan peer Pa-ьн, Cөөн-хемcик козууннарьн аразында машина manaar орук-ту аштаар, ol тугајьнда тuskaj херее carьр алгаа азылар турар.

Өске nam кезигьннери еш саа-гьзь ьшка idepкејлиг азыла-ш, ar-attarga екки yleger cizekti кө-ргьзет coruk cugula.

Арван таргазь K. NORBU.

Тьрттык-пaaштыг yнерден cайлась!

Cөөн-хемcик козуунунун Ха-ьраккан сумузунун Pora-xөde 7 тугаар арван nam кезигуны Тьрт-тык-пaaштыг теерзи, eriken 35 cь-да ezirik yrgylyc улуска calьыг тургаз, сөөлынде козуунга nam komizьнга paгьр aйттыртыр, nam-дан yндырттыргьне cedip тургаз, po puruamnu puindim, am cer-ле мьндьд coruk кьлbas-men tep тагьраqlap алгаз, кезигьнден yнmeјin, ьзьрттыр калган kizi cybe.

Am көерге, po cьдьн 7 ај-ьн 7 хунынде мьн сумунун ar-at con Pora-xөлге TAR 15 сьл ојун рајьгьлар ертирп турда еш Козуунмајга ezirik calьыг, тьн-хьн cок edep keep тур. Ыncap тургаз оон edip cугaalaань pol-

za: „pedik cerden харар тургаз, po Pora-xөл uluzunун yстынге cer-le yнyp ьдаар мен“, теер xi-rezi-pile culcurup турган тур. Pa-za Adabastajьн „sigen, тараан ceri cок kizi-sen, am seni respublik иштине тургаспа cybe“ tep көс-кеp-xөрекет турган тур.

Еш Тьрттык-пaaштыг енir cьгь-зын eep хөдөлдирп corup олур. Erttezi-pile ede толгавaa-ce паза paазь ettendi-le.

Еш Тьрттык-пaaштыг! Sen енir cьлн мьндьд cybe кьлbas-men tep namга тагьраан pergenin-kaj? Am канcaп турарын ol аш-шак? Podanьр көрем?

Тьрттык-пaaштыгнын namдан yнери am cer-le cайлаз cок eves- pel. Ulup-pilir.

Mal азылнга ylegerлиг хере-ezenner

Cөөн-хемcик козуунунун Ха-ьраккан сумузунун Pora-xөde 7 тугаар арв-ьн хатааттыгь хереezen Coduu, Nөmcyр olар полза, мал азылнга, ьл-ong-ja caш мал азылаарыга pottuq ylegerни көргьзүр турарлар. Кьзын мал азы-лаарыга peletkel cem poldurup, cай саада ишкен сајьнн сааын кургадыр cadьp ььдза-г полгаз тараазьнн tyгyn yrgylyc ььдза-р турарлар.

Ыл-ong-ja еш Coduu полза, мал-ьн caш төлн cазь-пиле cemге өөредир полгаз cай саада iziq хьн-ге көргьспes. 5 caш paзаазьн ерт-ten конcuд ертте oottarga, co-gum хьндьс iziqде өдге paqla-лаз, sigen cirttir, oон кезее ser-iinde ijezi-pile kadь oottarar — шак мьндьд ylegerлиг азылар турар. Оон 10 азыг харьгь Pil-zikpaa tep uruu хөј kadargan хьн-ьнде cer-le xalas corbas, 5 paза-азьнн ciir sigenin culup cor-uur. Ijezinin surgaальн pyryn ed-erip турар тур.

Curtтun pioner uruqlарь Pilzik-paadan yleger алар полгаз хөј tym-ен хереezenner Coduu, Nөmcyр kadaj суqlardan yleger ар мьн-дьд argальгь азыларнь cай саа-да corudarь cugula тур.

Kozuunmaj.

Eјлиг-хемде nam yyr-lerinи aзыл

Uluq-xem козуунунун Eјлиг-хем сумузунун Кызы-тагда 14 тугаар nam yурунун 36 өегелиг кезигьннерини мал, тараа азыл-нь өзылдеzin manaa көргьзере:

	1935 cьлда	1936 cьлда	өскөн
Малыньн paазь	1285	1471	186
Тараазьньн газь	40	61	21
Solun cагагьзь:	14	48	34

Moon ар көерге, мьн yурунун кезигьннерини aзыл-агь, kultural хереклеli өзүр турарын cугaalap тур.

Aratkor T. Kөk.

Uluq-xem козуунунун Eјлиг-хем сумузунун Kara-pulunda 15 тугаар nam yурунун кезигьн-нерини aзылн cizek sannar-pile manaa көргьзере полза:

	1935 cьлда	1936 cьлда
Малыньн paазь	3140	3526
Тарьгазыньн газь	73 1/4	160 1/4
Solun cагаань	19	70

Oон агада OKTE кезигьн—36 kizi, RTO кезигьн—14 kizi.

1935 cьлда кешкен sigeni 58 ga, am кезер tep турарь 68 ga.

Yурунун кезигьннеринде пизик pilbester 1935 cьлда 33 турган полза, am 16 kizi pilb.s. Po 16 kizini 1936 37 cьлдarda өөредip ар ьдаар-pis.

Moon sьngaар cediiшkinи кь-гьнга cediiшkin cedip альгьн or-aldazьр tur-pis.

Nam yурунун
таргазь Camьгьн.
Aratkor T. Kөk.

Sadьp алььшкьнга kirziili

Cөөн-хемcик козуунунун Те-ере-хая сумузунун таргазь еш Pal-dan, паза оон кезигуны Tokpак-ool суqlар, yleger stanьда кооп-тун majьнн sadььндан, po cьдьн 6 ајын 16-да tyr kadь sadьp ал-ьшкьнга kirzi-pile paraan ар ал-газ, ol toraan aал өегелерге surt-taal азылн салыг coraазь 5-le хон-uk иштине 14 хөј, өшкь, 1 pol-durga, 2 шарь kattьшка 17 paазь малдыг sadьqlaj-шаар алгаз, мьн majьгьнга тузаар perdiler.

Po ьшказ пайдal-pile arat con кооптун sadьp алььшкьнньн plan-ьн toldurарыга ерестиг kirziiliner. Tokkur-ool.

Xorum-taq sumuzungu TAR-nyň 15 syl ojun pajyrlap erttirgeni

Cöen-xemcik kozuununuň Xorum-taq sumuzun arat conu TAR-nyň onza 15 syl ojun ek-kizi-pile erttirgen.

Cyl teerge, 7 ajnyň 7-nin xynunde 600 azyk kizi syqlyp cyskaalga polgaş ana pajyrlap-pa-dymy paza kylan, pajyrga xer-eqler cysy algaň azy-cemi pol-za: 121 kezek pyştak, 3 puut kadık, 16 puut araga, 12 puut xymys polgan.

Myn xynde aat, mege salga polgaş teerelerin şannaan, on yñaj sumunyn iştinde malyň en teere östürgen tees, 3 kizini şan-

naan, oon iştinde xerezeen Ok-kanak tep kadajny onzalap şan-naan.

1936 cýlda taraazny ertte pol-gaş xejny taraaz tees Pagar-ool, Coldak şaqyzy suqlary polgaş 1935 cýlda mal cemin xejny peletkeen tees 2 kizini paza şan-naan.

Myn pajyrga ırlaan-xemejleen 4 kizini şannaan.

Myn cyskaal polgaş pajyrlaldy koncuq curumnuq ettirdi.

Nam uyrunyň targazy KEZIKPEN.

Sumu sekreteri O. TORZU.

Araazynyň maly ezypturur

Cöen-xemcik kozuununuň Kyzyl-taq sumuzu 2 tugaar arvan-nyň xamaatlyz nam kezigyny eñ Araazynyň malyny paazy cı pyryde ezypturur. Cyl teerge, 1934 cýlda 33 paaz maldyq tur-gan polza, 1935 cýlda 42 paaz maldyq, oon esken xuuzu 12%, 1936 cýlda 58 paaz cetken, oon xuuzu 14%.

Cer-cerde arat con mal azyly tees, eñ Araazynyň ylegerin alar polza coguur.

Areve uyrunyň targazy LAMA.

Likpuntu öoredilgezi

Kaa-xem kozuununuň Pyren sumuzunyn Terziq tep cerde po cýldyň 6 ajnyň 15-ten 7 ajnyň 15-ke cedir likpuntu öerenip ert-ken.

Öerengeniniň şynary:

	Ekki	Orttamak	Adak
1. Taba plakke . . .	9	12	5
2. San podalgaga . .	16	6	4
3. Ulus terege . . .	7	7	12

Şuptu 26 kizi öerenip ertken.

Myn coldak xuussa iştinde cy-geer ekki öerenip ertken polgaş myn öerenikiler ekki idepkejliq surguulda ertken.

Likpuntu paşkyz O. Tordup-ool.

Ylegerliq azyldap tur

Tere-xel kozuununda mal em-cizi eñ Pugazyň po cýldyň 6 aj-nyň 29 xynunde Tere-xel sumu-zunga mal emnep kelges, emne-ze coguur maldaryň emneş, po-du tus sumunyn arataryň likpun-tu surguulda cerlerge cýldyrgy-laş, emciniň azyk tazazyň kon-cuq todargazy-pile cugaalar perip turdu. Ol corukka aratlar kon-cuq ööryp, amýrap turdular.

Öske cerlerde emciler po eñ-ten yleger alar cugula.

Likpuntu paşkyz T. PEQIZI.

33 paaz mal sadyp aldy

Po cýldyň 6 ajnyň 25-te Uluq-xem kozkoobundan Caatlyga ter-gi sadyp kelyr-pile 1500 akşan-nyň paraanyň algaş, arat conun gal egege arttyradyň kezir coraaş, 5 xonuk iştinde 30 xej, 3 eşky sadyp aldy.

Camdyk cerlerde tergi sadyp-cylaryň köerge, paraanyň cangys egege ıstandyr şyqar algaň cıtkylyar, ındyq poorga, pelet-ke aazyly kajny tolup şydaar.

Bncangas, xamyk tergi sadyp-cylaryň kыgyrady polza, aratlar orttuzunga sadyp corudar talazy-pile pot-pottarynyň ylegerin alar turgaş, azylyň şalyrşy paj-dalga turguzaryň ideger tur.

KYDER-OOL.

Tuzalyq azy

Kaa-xem kozuununuň Pelvej sumuzunyn aratary sumunyn ort-tuzunda tuzalyq azydaryň kelyr ap turar.

Cyl tize: tus sumunyn cagyrga ceriniň paazy 1-ni 5 ajdan egel-ep kelyaş am tegerip algaň.

Oon ıñaj sumunyn orttuzun-da maldyň ylegerliq cýlyq kaza-alaryň kylan: inek kazaazy 1, poldurga kazaazy 1, xoj, eşky kazaazy 1, şeer maldyň caş töl-ynyň kazaazy 1, oon canynda maldyň sigen ciir uluq serliq ka-zaa 1, sigen sugar kazaa 1—şak mındyq ylegerliq kazaalaryň kelyr tegerip algaň.

Po azydaryň mıncaar kыys-sedip algaş, Kөk-tej sumuzunyn aratary sumunyn suurun mın-caar kelyr alaryň kыgyrady. Sumu targazy MÖNGE.

Kadajny etteerlerge kadbyq xarby korgyzer!

Cöen-xemcik kozuununuň Ca-daana-xoorajda aratly edip caza-ar paazylyň targazy nam kezigyny Cuduruk-paastyq teerzi, arat conga taan-taa yleger cok tur-am.

Kandbyq janzylyqly teerge, ara-ga işkes podunyn cybezin yre-erin podaar, megeerger polgaş kadajny etteer toramcylar kizi tur. Cizeeleerge po 7 ajnyň 7-de TAR 15 syl ojun pajyrlaan Xөn-dergej sumuzunyn aratarynyň cyskaalga pargaş, ol tyne tyr-zok aazylyň xөdeldirip, po tan-

ny asky tuccup turgas tyn sol-cup kaaptar kizi-men tees öqnyň xamyk cybezin yregder, ege-de iziq-temirniň xoolajny tudup al-gaş, kadajny sop kaar-men tep kыstep turgan.

Cazaktyň revoluscu xoolu ty-rymyn kamgalap, xerek uylyget-kennerni kadagalap olurgaş, xar-ny podu xerek uylygedip, xoolu tyrym yrep turarga polur-pe-aşşak?

Cuduruk-paastyqga xөmceq korgyzeri alban tur eves-pe. PILGEN.

Cöen-xemcik kozuununuň Xa-lyrakkan sumuzunyn Pora-xelde 7 tugaar arvannyň xamaatlyz Şurtuk teerzi, po cýldyň 6 aj-nyň 29 xynunde kөk eleer olur-gaş, paazy aaryp olurgan kadaj-ny ongaar-teskeer yş kattap taza-an tur. Cangys ol-taa eves, oon-taa ıñaj ındyq janzylyq cyyldy yndyryp turar tur.

Sigenkof pagaj azyldap turar

Tees-xem kozuununuň Şuur-makta majgyň ergelekci Sigen-kof polza, aratlar eşky cөögy sadarga oon ertteen eşkynyn xyl-gan tygynyn ertte-pile ap turar. Ol ijinin ertte 2 angy cybe te-erge, azylyr, aratarynyň azyk cө-egyn xylan arazyň-ce xoluj ok-tagylyar ijik-pe, azy kandbyq-taa paraanyň peletkelge peer-men teer polgaş ılangyja mal satpas

polza, sadbyq azytpas-men suq tigileer.

Pir kilogram azyk cөekty 30 kөp. tep sadyp turganyň soonda tynnap köerge, mege-taa polgul-aar tur. Po mındyq coruk pol-za, kooptun şugumunga taaryş-pas puruu cyyl myn polgaş po tugajny kozkoop paraaştar cerden xөmceq alaryň sagandyr tur-men. SREDA.

Pistin xarbyly

UXK Temir-suqda paşky Norbu-likpuntu surguulu egelej perdi tep pizeen cyylynde san salyr cerin cyq-le xostap-kaaş, oon coguur sanly salbaan tur sler.

PXK Taspyda Pajyr-ool—koşkar, xuna kadadyny tugajny ol cerinde xana solununga pizi.

Samagaldajda Monzul—OKTE-ciler ıry tep cyylyner murnunda solunnarda ynyr turgan ırlar-pile ut-ka şynary pir tymej polgan uzurun-da ynnedi.

Pii-xemniň Suqluq-xemde Tandaj-ool—organizas cerleringe sagandyr-dm tep pizeen cyylyň erengej pol-gan.

Tand közuunu Kөk-pulunda paş-ky Tymbay—cajlaq şkolazy azytly-gan tugajny pizeenir pir aj ozaldap kelgeni-pile eñ tegerin tees ynnemen.

UXK Caatlyda „Tilgi“—pizeen me-deen şynar cok poldu.

UXK-da „Kөrgenniniň öery“—Şyrgaj ooldu kozuunda xana solunun-ga pizi.

Pii-xemniň Öekte „Toktaal“—Nak-şynakty sumu cagyrgazynga medeile.

Xaraalda eñ Lopsan—xөrezenner xuralyny tugajny pizeenir eñ ert-ken tur. Paza nam uyrunyň bilet so-luur azyly 5 ajnyň 26-da tozulgan pizeenir yr polgan tur.

Tand közuununda eñ Picce-ool—Elegeste 5 tugaar yyrge bilet soluş-kunyn corutkanyň yr polgan tep murnunda-la xarbylaan polgaş.

Emi aldyň uurgajnyň targazy eñ Serep—myn ceriniň 1 tugaar kvartalda polgaş 4-5 ajlarda azyly-nyň tynnelin pizeenirerde 4-5 ajlar-nyň kыyssetkeniniň xuu san pizilr cerin arttyrşy kaaş san pizibeyin par-gan teleede ynnemeyin, paard. Myn-cangas am carttyk cýldyň tynnelin todargaj pizip corudaryň tileer tur.

PXK Kargyda Şozut-ool—MAE azylynyň cedişkini tep pizeen cyylynde ezyşkynnyq san cok polgaş uzuru pildinmes polgan, paza tarlyga azyly kargyda erttip par cor tep pi-zeen cyylyner eñ ertken teleede yndyrynen.

CXK Xөlyctyqyde pioner Norbu—pizeen Tıbyşylynyň tajlylyr cok poorga yndyrynen.

Xarbyssalgalyq redaktor Lyndyp.

CIDIRIQLER

7 ajnyň 16-17-niň arazynda pir 8 xarbyq, celi solagaj talazyň-ce ca-lyk, on talakky cazaazynda „Г. П.“ ter parlar kaan temdektiq ak pora; pir 8 xarbyq celi on talazyň-ce cajlyk polgaş picci kыrgy kaan, kuduruu solagaj talazyň-ce cajlyk pora; pir on talakky cazaazynda „С. Н.“ polgaş solagaj talakky cazaazynda „22“ ter

temdektiq melder toruq mındyq yş aadym cidirdim.

Tыркannar Kызыl-xoorajny Xөvu kudumcuzunyn № 59 paazynda Krov-sof mence tınnadyr-taa ijik-pe, ek-keep peerin tileerden angda, тыркannarga şannaldyq polurun carla-dym.

KROVSOF.

1936 cýldyň 7 ajnyň 10-da xyndy-skynyn 1 şak yjezinde Kызыl-xoorajga podumunyn munup coraan aadymga turgan ezer, cygenim cidirdim. Uk ezerniň xebir pajdal polza, caa ter-reen picce oluttuq kozagar paastyq, tergiziniň tezy 8, pazytkyzy 4, olun-caa kыzy şokkar şekpen, tespezin tıba kizi taaraan, kara pulgaar terep-ciliq, kara temir ezengiliq, 3 kolun, şavlylylyq, cygeni tostak peldirliq,

arazynda 5-5 pilzektiq, iji kastıynda paza tostak mөngynnyq, 2 kaat ergilej pergen paqlıq—mındyq jan-zylyq ezer, cygenimni ışkındım.

Monu kergen tutkan eş-öer cagaap-ile ijik-pe, solun tamcıştyr Kaa-xem kozuunu Kөktej sumuzu 1 tugaar arvan xamaatlyz Tuuza mence tınnatkaş ijik-pe, azy ekker perges, coguur şannalga 50 akşan alzyň tep carlap tur-men. Tuuza.

1936 cýldyň 7 ajnyň 10-da Kызыl-da şeriq cылызыnyň arazynga coraan 2 munar aadym cidirdim. Uk aattar-nyň cyzynu polza: pıreezi kula aat, oon aattary talazynda ıı—mındyq temdektiq, uluq pottuq, tora-saga tıstiq aat cybe, pıreezi kыskyl kara pora caraş pottuq, aattary talazynda

temdeenin xebiri 5 adyş ışkaş polgaş adylynyň paazy 6 adylyq—mındyq temdektiq, tizi ergi sojaalañ xire-le aat cybe.

Po aattary kergen pilgen eş-öer-ler Tees-xem kozuunyn Paj-taq sumuzu ırgit Jonzak mence mede-leerin tiledim. Irgit Jonzak.

Şekpeerde № 6 arvan-nyň malynyň ezyldyzi

Parlyň-xemcik kozuununuň Şekpeer sumuzunyn 6 tugaar ar-vannyň aratarynyň malynyň ezy-şkynyn manaa korgyzerge:

Maldar ady	35 c.	36 c.	eskeni
1. cылы malı . . .	93	109	16
2. inek malı . . .	230	235	5
3. xoj malı . . .	989	1045	56
4. eşky malı . . .	597	681	84

Kattışkaş . . . 1909 . . . 2070 . . . 161

Po polza, tus arvannyň arat-arynyň mal östyer talazy-pile idepkejliq azyly anı-pile cedi-şkini algañ tur.

Moon songaar moon artlyk idepkejliq azyldaryň idegedim. SAQIDB.

Oruk-ciriibisti am-taa aştaly

Cöen-xemcik kozuununuň Te-ve-xaja sumuzunyn targazy eñ Pal-dan, oon kezigynneri Targıtpaj, Tokpak-ool suqlar paastyaş 20 azyk kizi „Cyrimit-tazy“ ter attyq yleger stanzylyndan Cadaanaga cedir argyzar oruktu maşınaga saat cok kыдыr aştary pile cug-aalazy cыqlyr algaş, po cýldyň 6 ajnyň 21-den egelep aştary 27-ge cedir 60 kulaş turtuq oruktu aştap toostular.

Po cyny ajıtyr tur teerge, ca-zak, namdan oruk-ciriinerni pot-tarynaryň ekki turaar-pile aştap arqylar alınar ter ajıtkanyň xyl-er algaş, xerek kыnda karak-ka kөzyldy kыyssedep turar ol tur. Tokkur-ool.

Şeer malda kodur aaryq telgerep tur

Cöen-xemcik kozuununuň Kyzyl-taq sumuzunda po cýldyň 6-7 ajlar yjezinde şeer malda kodur aaryq telgerep turar. Cizeel-eerge, Ak-xemde curttap turar aaldaryň xoj malında kodur aaryq tavarışkan turar, camdyk aaldar aaryq eves maldaryň kodur maldan paşkalaar arga xөm-ceqlerni ap corutaryň turar-pile uk kodur ulam-na kalvartyr turar.

Ol kodurnuň xaldavıty kara-cangys Ak-xemde eves, Caa-xel-de paza keep teer turar. Po tu-gajynda kөdee sumularda mal emciziniň teleeleri surttaal azylyň eñ-öerge cedir corutaryň turar tur.

Pir eves am yjede ol kodur-pile eres temissel corutpas pol-za, cajnyň iziq yjezinde maldy pa-lyq-ıřkыny ulam ulgadyr polgaş öske kadık maldar-ce cыşynar coruu kөydeer appaar.

Po kodur aaryq telgerep tur-ar sumular-ce kozuunyn mal emciziniň cerinden tarı arga-xөmceq ap corudaryň tınnadyr tur-men.

M. ŞBZAA.

Taraazynyň şoly kalvartyr turar

Parlyň-xemcik kozuununuň Parlyk asky sumuda namnyň 8 tugaar uyrunyň kezigynneriniň taraazynyň şolynyn kalvartyr tur-aryň şan-pile ap köerge:

Taraalar ady	1935 cýlda	1936 cýlda
Araaj	81	86
Cinge-taraa	43	53
Kызыl-tas	36	37 1/2
Sula	67	80

Kattışkaş . . . 227 . . . 266 1/2

Moon ap köerge, tarlyga şolyn kalvartyr tugajynda cazar, nam-nyň ajıtyşkыny kыyssedep tur-ar ol tur. Moon songaar sorul-gavys polza, myn taraaznyň aza-algazyň ekki kыgaş, kыzyn pyryn azyar azyqlar alar cugula.

Nam uyrunyň targazy Camıjan.

Pizik-piliibisti ulam kalvartıly

Tere-xel kozuununda 12 xar-dan 14 xar cedir ulustun sanı 440 xire, olaryň pizik piliri 208 kizi, pizik pilbezi 225 azyk po-op turar.

Moon algaş köerge, pizik pil-irlerden pilbesterniň xuuzu kөbej tur.

Monu parımdalaş, am cyny kыlyr teerge, sumu, arvan polgaş nam, areve organizastaryndan pottuq tanyşlyga surttaal azylyň arat conun iştin-ce kalvartıly turgas, curttun pajdalga taar-ısty kulturun azylyň onzalap kalvartıly cugula.

Közuunda par turar cыдыş-кыны azylyň moon songaar şynazydyr saşyradyr, saşyn kөydedip, ortta pizik pilbes con-nu kalvaa-pile eñiledep turgas, arat tymenni pizik yzyktyq pol-duraryň cedip alar uzurluq-pis. TUKTYQ-OOL.

Şangan şkolazy orajttap azyttingan

Tand közuununuň Eleges sum-uzunyn Şanganga azydar teen cajlaq şkolazy coguur öjynen 13 xonuk erttirpkes 6 ajnyň 23-te azytkan. Oon cýldagaany pol-za, kozuun cerinden Eleges sum-uzunga cajlaq şkolazy turguzar tep cybeni paaş udur arat conga tajlylyrlyr, peletkel azylyň cor-utturvaany-pile myn sumunyn ar-at conu öerenir nazlyq uruq-taryň tarlyga azylynga ap tur-gan polgaş myn sumu cerinden kandbyq-taa peletkel azylyň kыl-baan poldu.

Oon xaraazy-pile myn şkola orajttap azyttingan polgaş 28 şannıq öerenikiler cыqlyr kel-gen. Olaryň ada-ıjezinin cөyulel xuralyn corudar tees, kaaş udaş carlap cadadyň, po arazynda 75 şak ana-la xej ertken.

İndyq polza-taa ol şakty xej-tetpes teleede, arga-xөmceqler-ni moon songaar ap corudar-pis. Paşky S. Sancat.